

**Телескопія як спосіб творення неолексики періоду пандемії
в англійській та українській мовах**
**Telescopy as a Way of Creating Neolexicon of the Pandemic Period
in English and Ukrainian**

Оксана ТЕПЛА, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри романо-германських мов і перекладу,
Oksana TEPLA, Ph.D in Pedagogy,
associate professor of Department of Romance and Germanic languages and Translation
E-mail: tomoxana78@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-0582-4741>

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Україна
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Анотація. Актуальність. Пандемія не тільки призвела до змін способу, умов життя людства, але й сприяла поповненню словникового складу англійської та української мов, будучи передумовою появи нових слів і словосполучень, що охоплювали коронавірусну тематику.

Методи. Для досягнення поставленої мети використано метод аналізу мовознавчої літератури і метод узагальнення. Матеріалом наукової роботи слугували лексеми концептосфери «пандемія COVID-19», отримані з допомогою довільної вибірки з україно- і англійськомовних сайтів та вебсторінок друкованих й онлайн-засобів масової інформації.

Результати дослідження та їх обговорення. Розглянуто явище телескопії як процес творення нових лексем внаслідок злиття окремих елементів, простежено звуження межі телескопії. Виявлено, що чинником виникнення неолексем, утворених із допомогою телескопії, вважають «мовну економію», або «закон економії мовних зусиль», у якому поєднано прагнення до лаконічності і добір найбільш інформативних мовних засобів. Лінгвісти відзначають комбінований характер означеного явища, що зумовлено використанням способів стягнення основ (що властиве словоскладанню), скорочення та поділу слів (формотворення). Для структури телескопізму важливо визначити його базис, тобто порядок розташування частин у телескопізмі. Зазвичай базисом є останній мотивувальний елемент, якщо телескопізм схожий до словосполучення. Як показали результати дослідження, для творення неолексем періоду пандемії в порівнюваних мовах базисом виступають переважно самостійні частини мови. Відомі різні класифікації телескопізмів. Ми структурували аналізовані неолексеми відповідно до класифікації, в основу якої покладено структурний принцип: повні телескопізми, часткові телескопізми, гаплоглими. Найбільш продуктивними типом творення телескопізмів в англійській мові є часткова телескопія. В українській мові телескопічний спосіб словотворення розвинувся під впливом англійської мови і на сучасному етапі є малопродуктивним у творенні неолексем періоду пандемії.

Ключові слова: лексичні інновації, неологізми, неологія, COVID-новотвори, телескопія.

Актуальність дослідження.
(Introduction). Поступ людства та мінливість суспільних подій впливають на розвиток мови і слугують чинником виникнення мовних інновацій, що передусім з'являються в засобах масової інформації для висвітлення актуальних подій. Повідомлення про виникнення і стрімке поширення коронавірусної інфекції до початку російсько-української війни 2022 року обіймали лідерські позиції на шпальтах газет, журналів та їх онлайн-версій, на телебаченні, у соціальних мережах і сьогодні не втрачають своєї важливості.

Варто відзначити, що до 2019 року

здебільшого неологізми з'являлися завдяки досягненням в науці і техніці, однак на початку 2020 року через пандемію, що охопила всі континенти, ситуація зазнала радикальних змін. Зважаючи на це, медична галузь у лютому 2020 року продукувала найбільше мовних інновацій. За таких обставин медичні терміни вийшли за межі професійного слововживання, розширили своє значення, зазнаючи певних змін, й використовуються повсюдно. Очевидно, що пандемія не тільки різко змінилася спосіб, умови життя людства, але й поповнила словниковий склад англійської та української мов, будучи передумовою

появи нових слів і словосполучень, що охоплювали коронавірусну тематику. Цей лексичний пласт постав як реакція на потребу суспільства у денотації означеного феномена. Завдяки цьому нині словник неолексем пандемії коронавірусу є найбільш поширеним неологічним кластером. Лінгвісти фіксують таке поняття, як мови пандемії – language of COVID-19 (Roig-Marín). Наведене попереду зумовило потребу в ґрунтовному вивченні лексики української й англійської мов періоду пандемії коронавірусу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Literature Review). Науковці досліджують неолексеми коронавірусної тематики (О. Тепла, А. Щепок), їхнє соціальне значення (Т. Весна, Т. Телецька, М. Жулін-ська). Ґрунтовно проаналізовано аббревіатуру COVID-19 та її лексичні варіанти у контекстному аспекті з позицій семантики (Т. Семегин, С. Харченко), словотвору й синтаксису (Н. Тимошук, Л. Терещенко).

Матеріали та методи дослідження (Materials and methods of research). На етапі систематизації корпусу новотворів періоду пандемії використано метод структурно-семантичного аналізу для виявлення словотвірних моделей ковід-неологізмів.

Матеріалом наукової роботи слугували лексеми концептосфери «пандемія COVID-19», отримані з допомогою довільної вибірки з україно- і англійських сайтів та вебсторінок друкованих й онлайн-засобів масової інформації.

Результати дослідження та їх обговорення (Results of the research and their discussion). Останнім часом увагу мовознавців привертає телескопія як один із найбільш раціональних шляхів словотворення. Телескопію трактують як спосіб словотворення, при якому відбувається поєднання повної основи одного слова зі скороченою основою іншого, або зрощення двох скорочених основ вихідних слів (Л. Заводна). Окремі науковці розглядають досліджуваний феномен як процес творення нових лексем внаслідок злиття окремих елементів, простежується звуження межі телескопії. Найбільш точним, на нашу думку, є трактування телескопії як способу творення неолексем із використанням механізмів злиття двох усічених основ або

поєднання повної основи з усіченою. Результатом таких процесів є неологізм, що частково або повністю охоплює значення всіх його структурних частин. У такому підході до визначення телескопії враховано не лише структурний компонент, а й семантику творення нової лексеми. Означений спосіб словотворення українські лінгвісти також позначають термінами «контамінація», «злиття», «слова-злитки», «звуження», «гібридизація». В англійському просторі функціонують такі назви, як *blending*, *fusion*, *contamination*.

Чинником виникнення неолексем, утворених за допомогою телескопії, вважають «мовну економію», або «закон економії мовних зусиль», у якому поєднано прагнення до лаконічності і добір найбільш інформативних мовних засобів. Завдяки високій ефективності означеного закону цей прийом широко використовується у засобах масової інформації, медіарекламі і розмовному мовленні. Нині немає єдності у поглядах лінгвістів стосовно явища телескопії як способу словотвору. Згідно з першим підходом, одиниці телескопії, утворені принаймні з двох слів, які морфологічно накладаються одне на інше, належать до аббревіації, складноскорочених слів і словоскладання. Прихильники іншої теорії розглядають телескопію як окрему категорію (Н. Місник), що зумовлено структурно-семантичними характеристиками телескопійних одиниць, у яких поєднано дві або більше лексеми, що перебувають у певних функціональних відношеннях. Такі суперечності передусім спричинені тим, що контамінації є доволі неоднорідним процесом, прояви якого неможливо схарактеризувати, беручи до уваги наявні в мові моделі словотворення та фонетичні принципи.

Перші новотвори, що з'явилися в результаті телескопії, характеризувалися гумористичним відтінком, проте, починаючи з XX століття, цей спосіб деривації актуалізувався для творення неологізмів у всіх галузях життєдіяльності людства. За спостереженням мовознавців, на початку XXI століття у англійських лексикографічних джерелах засвідчено кілька тисяч телескопійних новотворів. Прикметною рисою телескопізмів є спільні для обох вихідних слів частини (звуки, морфеми або

склади), аналізуючи які, непросто встановити, до складу якого слова-оригіналу входять ці компоненти. Ще однією особливістю телескопізмів є їхня контекстуальна залежність, оскільки значення більшості з цих слів неможливо зрозуміти поза тим чи тим контекстом. Телескопічний спосіб словотворення – досить молодий в англійській і українській мовах, фактично він почав активно розвиватися лише у XX столітті.

Досліджуючи природу означеного фе-номена, лінгвісти відзначають його комбінований характер, що зумовлено використанням способів стягнення основ (що властиве словоскладанню), скорочення та поділу слів (формотворення). Спостерігається зв'язок між способами утворення теле-скопійних неолексем та афіксацією (телескопія сприяє виникненню нових афіксів), аббревіацією і словоскладанням. Вивчаючи зв'язок між телескопією та аббревіацією, потрібно акцентувати, що відмінність між ними полягає в тому, що телескопічні лексеми утворені на підставі асоціативних зв'язків між двома синтаксично пов'язаними одиницями і не мають еквівалентів у вільних словосполученнях. Спільність між телескопією та словоскладанням простежується у тому, що 1) вільні лексичні одиниці слугують для утворення телескопізмів і складних слів; 2) обидва механізми словотвору у семантичному аспекті є «нагромадженням» значення сполучення слів у межах однієї лексеми; 3) для творення телескопізмів та композитів характерне складання основ. Однак телескопія ґрунтується на стягненні основ, які певною мірою втратили цілісність (Ю. Зацний).

Вивчаючи телескопічні одиниці, варто охопити структурний (план форми і вираження) і семантичний (план змісту) аспекти. Структура телескопізмів зумовлена кількіс-но-якісним складом їхніх елементів. Наявні різні структурні варіанти означених одиниць, проте обов'язково хоча б одна із лексем, що входить до складу телескопізма, є усиченою.

Для структури телескопізму важливо визначити його базис, тобто порядок розташування частин у телескопізмі. Зазвичай базисом є останній мотивувальний елемент, якщо телескопізм схожий до слово-

сполучення, або в тому разі, якщо перша частина є визначенням другої. Крім того, функцію базису може виконувати слово, що є структурним компонентом телескопізма і більше за обсягом, або слово, що забезпечує акцентно-складову структуру телескопізма, тобто збігається із телескопізмом за кількістю складів і за наголосом. За базисним критерієм визначається і лексико-граматична категорія телескопічної одиниці. У процесі творення телескопізмів можуть брати участь одиниці, що є самостійними частинами мови (іменник, прикметник, дієслово, прислівник, займенник), службовими частинами мови (прийменник, частка, вигук), окремими префіксами. Як показали результати дослідження, для творення неолексем періоду пандемії в порівнюваних мовах базисом виступають переважно самостійні частини мови: укр. *карантікули* – (*карантин* + *канікули*); *коронавти* (*коронавірус* + *космонавти*); англ.: *quaran-times* (*quarantine* + *times*), *vaxication* (*vaccine* + *vacation*).

Більшість телескопізмів є структурними утвореннями, в яких компоненти не вживають в інших оточеннях у тому самому значенні (Zrigue). Якщо один елемент (неусичена основа вихідного слова) часткових телескопізмів може вільно функціонувати в мові, то другий («уламкова» частина, тобто усичений елемент основи вихідного слова) здебільшого використовують лише в одному утворенні й на нього неможливо натрапити в інших оточеннях. «Уламкова» частина втрачає свою самостійність з вихідною лексичною одиницею і має ознаки структурного елемента з певною функцією і семантикою (Тимчук).

На сучасному етапі розвитку англійської мови саме телескопія, за твердженнями мовознавців, переважає серед способів словотворення. Компактність і стислість телескопізмів забезпечують прискорений темп поступу мови, не порушуючи її логіко-комунікативну функцію. Мовознавці акцентують на поширенні телескопії в багатьох європейських мовах в контексті тенденції до універсалізації та раціоналізації і вважають, що означений словотвірний спосіб набуває всезагального характеру.

Варто зазначити, що ключові терміни

англомовного епідеміологічного дискурсу утворені з допомогою телескопії. Термінологічний гібрид *pandemic* (*epidemic* + *pan-demonium* (пекло), вперше вжито на сторінках роману Дж. Мільтона «Втрачений рай» (1667 р.) і характеризується негативним забарвленням.

Відомі різні класифікації телескопізмів. Ми структурували аналізовані неолексеми відповідно до класифікації, в основу якої покладено структурний принцип.

1. Повні телескопічні слова:

1) телескопізми, для яких характерне злиття початку першого слова + кінець другого. Прикладами цього структурного типу є: анл. *coronacation* (*corona* + *vacation*) – перерва в навчанні або роботі у зв'язку з пандемією, що вбачається деякими студентами або працівниками, як канікули або відпустка і часто супроводжується тривалим перебуванням далеко від звичайного місця роботи чи навчання; *coronageddon* (*corona* + *armageddon*) – кінець світу, спричинений пандемією; *coronortunity* (*coronavirus* + *opportunity*) – можливість під час пандемії виконувати хатню роботу, удосталь виспатися або зробити справу, на яку до цього бракувало часу; *coronasomnia* (*coronavirus* + *insomnia*) – безсоння в період епідемії коронавірусу; *coronacoaster* (*coronavirus* + *rollercoaster*) – емоційний настрій людини, що безпосередньо пов'язаний з епідемією коронавірусу; *loctache* (*lockdown* + *moustache*) – вуса, відрощені під час пандемії; *lockstalgie* (*lockdown* + *nostalgia*) – відчуття смутку за періодом локдауну, що вказує на те, що багатьом людям період ізоляції запам'ятався і позитивними подіями; *loxit* (*lockdown* + *exit*) – вихід з режиму самоізоляції; *quaranzine* (*quarantine* + *magazine*) – журнал, що виходить друком під час карантину; *quarantini* (*quarantine* + *martini*) – 1) називає напій, що начебто призначений для стимулювання імунітету, і до його складу входять мартіні, джин і порошок Emergen-C; 2) позначає процес вживання напою; *spendemic* (*spending* + *pandemic*) – поширена тенденція до надмірних витрат під час пандемії; *vaxication* (*vaccine* + *vacation*) – планування подорожі після вдалої вакцинації, *vaxxie* (*vax* + *selfie*) – фото

зроблене під час вакцинації;

б) тип телескопії, що характеризується сполученням початку першого слова + початок другого слова, наприклад: *coronalit* (*corona* + *literature*) – літературні твори, що побачили світ під час пандемії і тематично пов'язані з тематикою карантину та пандемією коронавірусу; *corona-fi* (*corona* + *fiction*) – фантастика, що охоплює тематику пандемії та коронавірусу;

в) вставний структурний тип, коли більш коротке слово вставлено в середину довшого із заміщенням його центрального фрагмента, наприклад: *mronarita* = *corona* + *margarita*) – алкогольний коктейль, що його вживають під час пандемії для зняття стресу і подолання депресії).

2. Часткові телескопізми:

а) телескопізми, для яких характерне поєднання першого слова повністю + кінець другого: *twindemic* (*twin* + *epidemic*) – епідемія, спричинена одночасно кількома вірусами, оскільки ознаки коронавірусу можуть містити також ознаки сезонного грипу, у результаті чого виникає так звана «подвійна пандемія»; *maskne* (*mask* + *acne*) – акне, спричинене постійним носінням маски; *textpectation* (*text* + *expectation*) – очікування бажаного повідомлення від кого-небудь; *textrovert* (*text* + *extrovert*) – особа, яка надає перевагу спілкуванню в інтернеті, відчувається більш впевнено у такій комунікативній ситуації на відміну від реального спілкування; *covidinfo* (*covid* + *information*) – інформація, що стосується пандемії; *covidient* (*covid* + *obedient*) – людина, яка дотримується безпекових вимог; *covidiocracy* (*covid* + *democracy*) – уряд, до складу якого входять ковідіоти;

б) тип телескопії, для якого характерне поєднання початку першого слова + друге слово повністю. Прикладами цього структурного типу є: *coronextra* (*coronavirus* + *extra*) – тривожна людина, яка відчувається настільки тривожно під впливом коронавірусу, що у деяких ситуаціях ця поведінка може сприйматися комічно; *quarantrends* (*quarantine* + *trends*) – популярні види занять під час самоізоляції; *quarantech* (*quarantine* + *technologies*) – пристрої та додатки, які використовують під час дозвілля в умовах самоізоляції; *quarantips* (*quarantine* + *tips*) –

© О. Тепла

поради людям, що перебувають у самоізоляції, щодо харчування, одягу, стилю життя, розваг; *isobeard* (*isolation* + *beard*) – борода, відрощена за час перебування в само-ізоляції; *coronavoid* (*coronavirus* + *void*) – вулиці, спорожнілі через коронавірус; *isobar* (*isolation* + *bar*) – позначає холодильник, заповнений пивом під час самоізоляції; *isodesk* (*isolation* + *desk*) – позначає домашній офіс під час самоізоляції; *covexit* (*covid* + *exit*) – послаблення обмежень у житті суспільства, спричинених пандемією коронавірусу; *coronapocalypse* (*coronavirus* + *apocalypse*) – кінець світу, спричинений пандемією; *quarantimes* (*quarantine* + *times*) – період епідемії коронавірусу; *quarcut* (*quarantine* + *cut*) – стрижка під час пандемії; *isodating* (*isolation* + *dating*) – практика зустрічей із ким-небудь із дотриманням заходів соціального дистанціювання й самоізоляції, ухвалених владою; *quaranteaming* (*quarantine* + *teaming*) – покидання власної домівки і переїзд до родичів, друзів для уникнення ізоляції; *quaranteam* (*quarantine* + *team*) – 1) люди, з якими ви вирішили спільно проживати в умовах пандемії; 2) загальний чат для обговорення питань, що стосуються пандемії; *quaranbaking* (*quarantine* + *baking*) – називає явище, коли люди під час карантину віддають перевагу самостійному приготуванню їжі, зокрема випічки; *covidient* (*covid* + *obedient*) – людина, яка ретельно виконує всі норми і правила, щоб убезпечити себе та своїх рідних від коронавірусу; *quaranteams* (*quarantine* + *teams*) – онлайн-команди, що виникли під час карантину для спільних занять; *teleworking* (*television* + *working*) – робота, виконувана вдома із використанням технічного обладнання для контакту з колегами; *coronacoma* (*coronavirus* + *coma*) – період самоізоляції чи пов'язаного з нею тривалого сну; *coronopticon* (*corona* + *opticon*) – державна система контролю за поведінкою і настроями населенням, запроваджена в умовах пандемії; *covidate* (*covid* + *moderate*) – людина, яка в питаннях стосовно пандемії, намагається не панікувати та бути спокійною, врівноваженою; *elevatorantine* (*elevator* + *quarantine*) – правила користування ліфтом в умовах пандемії коронавірусу.

У такому типі телескопізмів один елемент не усічений, оскільки він є семантичним центром новотворів.

3. Гапологи – структурний тип, який характеризується тим, що обидва слова входять до телескопізма повністю у результаті накладання звуків одного елемента на інший, наприклад: *covidivorce* – (*covid* + *divorce*) – розлучення під час епідемії коронавірусу у зв'язку з неможливістю перебувати разом у спільному просторі; *covidiot* (*covid* + *idiot*) – сленгове слово, яким іменують людей, які, недооцінюючи небезпеку COVID-19, не дотримуються правил самоізоляції і соціальної дистанції; *covideo* (*covid* + *video*) – відеоресурси, переглянуті під час пандемії; *zumping* (*zoom* + *dumping*) – розривання стосунків із партнером з використанням сервісу Zoom; *covidology* (*covid* + *ideology*) – переконання людей, пов'язані зі ставлення до явища пандемії.

Як бачимо, найбільш продуктивними типом творення телескопізмів в англійській мові є часткова телескопія, для якої характерне поєднання початку першого слова + друге слово повністю, і повна телескопія, якій властиве злиття початку першого слова + кінець другого. Лексеми та лексичні сполуки із цього типу здебільшого утворені із залученням таких твірних основ: *coronavirus* (*corona*), *covid*, *quarantine*.

Як бачимо, неолексемам, утвореним способом телескопії властива мотивованість і семантична прозорість, що забезпечує високу частоту використання цього методу в сучасному словотворенні. Для конструювання телескопічних номінацій беруть ті елементи вихідних слів, що є легко впізнаваними в новотворі. Зважаючи на це, у телескопізмах з компонентом *coronavirus* – носієм значення перша частина не підлягає скороченню для правильного розуміння лексичної інновації. Основне призначення продукування таких лексем – дати прозорі назви новим предметам, явищам соціальної дійсності, завдяки чому ці найменування практично не потребують тлумачення. Проте є низка новоутворень, значення яких, незважаючи на зрозумілу семантику першої частини, важко визначити: *coronabdo* (*coronavirus* + *abdominals*) – простежується зв'язок із вправами, спрямованими на тренування

черевного пресу, й означає домашнє тренування; *coronopticon* (*coronavirus* + *panopticon*) – короналогізм зі значенням «загальна система контролю та нагляду у межах країни»; *coronausterity* (*coronavirus* + *austerity*) – вказує на потребу жорсткої економії в умовах пандемії через погіршення економічного становища; *coronapero* (*coronavirus* + *aperitif*) – вечірка під час карантину, переважно в онлайн-форматі. За таким же взірцем утворено схожі неолексеми з компонентом, що вказує, як саме відбувається зустріч: *Whatsaper* (*WhatsApp* + *aperitif*); *Skypero* (*Skype* + *aperitif*). На нашу думку, створюючи такі неологізми, автор ставив за мету привернути увагу до нових суспільних явищ, удаючись до використання незвичних форм зазначених лексичних одиниць. Феномен фузії складових морфем, що простежується у згадуваних новотворах можна пояснити впливом закону мовної економії. У поданих взірцях другий компонент також усічений мінімально задля полегшення сприйняття, оскільки він має єдине можливе значення. Неологізми цієї групи завдяки прозорості значень мають змогу закріпитися в мовленні.

Зауважимо, що у виокремлених струк-турних типах представлено чимало карантин-каламбурів, зважаючи на те, що карантин є наслідком поширення Covid-19. Неолексеми з іронічним відтінком слугують для мовців засобом психологічного само-захисту та боротьби зі стресом і депресивним настроєм (Guralnik, Pavlova, Syzonov).

На основі семантичного критерію і беручи до уваги особливості нашого дослідження в межах аналізованих телескопізмів ми виокремили такі лексичні блоки: страх і відчай, спричинені пандемією коронавірусу: *coronageddon*, *coronapocalypse*; страви і напої, призначені для боротьби зі стресом під час пандемії коронавірусу, процеси їх приготування: *quaranbaking*, *quarantini*; дозвілєві практики у період пандемії корона-вірусу: *covideo*, *quaranstream*, *quarantech*; особисте життя, стосунки у родині: *quaranteam*, *covidivorce*, *zumping*; умови праці під час пандемії коронавірусу: *teleworking*, *isodesk*; обмеження у житті суспільства, спричинені пандемією корона-вірусу, й інші явища, пов'язані із

ними: *coronacoma*, *coronavoid*; особливості комунікація між людьми під час пандемії коронавірусу: *textrovert*, *quaranteam*; самопочуття, емоційний настрій людини під час пандемії коронавірусу: *coronasomnia*, *covidate*, *coronavoid*.

За частиномовною належністю телескопійні неолексеми періоду пандемії спре-зентовано такими моделями:

– N+N=N: *coronacoma* (*coronavirus* + *coma*); *quaranteam* (*quaranteam* (*quarantine* + *team*); *quarantrends* – (*quarantine* + *trends*);

– A+N= N: *twindemic* (*twin* + *epidemic*); *digiverse* (*digital* + *universe*);

– N +A = N: *intermercial* (*internet* + *commercial*).

Аналіз фактичного матеріалу дав змогу визначити види сполучень, що слугували підґрунтям для конструювання таких новотворів. Найбільшу активність у продукуванні означених телескопійних одиниць виявляє словотвірна модель, представлена поєднання початку першого слова + друге слово повністю, що належить до часткових телескопізмів. За критерієм частино-мовної належності, то найбільш продуктивними для творення телескопійних одиниць є іменники, рідше – прикметники. Загалом у формуванні неолексем періоду пандемії в англійській мові спосіб телескопії сприяв утворенню 38% мовних інновацій.

В українській мові телескопійний спосіб словотворення розвинувся під впливом англійської мови і на сучасному етапі є малопродуктивним у творенні неолексем періоду пандемії. Вживанню телескопізмів у сучасній україномовному просторі сприяють тенденції до компресії інформації та створення стислих повідомлень.

Більшість телескопійних одиниць потрапили до української мови шляхом запозичення з англійської мови: *короноя* (від англ. *coronoia*, утворено з використанням способу аналогії до *параноя*) – думки, що непокоять під час пандемії; *короніали* (від англ. *coronials*, утворено за аналогією до *millennials*) – покоління дітей, які тепер опановують нові практики й світ в онлайн-форматі; *ковідіворс* (від англ. *covid* + *divorce*) – розлучення під час пандемії; *ковідіот* (від англ. *covid* + *idiot*) – сленгізм, на позначення людей, які не дотримуються встановлених вимог щодо самоізоляції і

соціальної дистанції. Розмовно-жартівлива неолексема *коронавти* утворено за аналогією до *астронавти* для найменування людей, що ходять в масках, захисних окулярах і рукавичках.

Висновки і перспективи (Conclusions and future perspectives). З огляду на вищенаведене, можемо констатувати, що явище телескопії є новим і поки що неактивним методом словотворення неолексики періоду пандемії сучасної української мови (2,3%), водночас демонструючи тенденцію до

подальшого активного розвитку. Слова-телескопізми виконують як функцію економії мовних одиниць, так і слугують стилістичним засобом для вираження експресії або досягнення комічного ефекту. Особливостями телескопізмів є те, що у процесі їхнього творення нагальною потребою носія мови є називання певного явища чи процесу, його характеристика, а вже потім – дія. Перспективними вважаємо дослідження означеного пласту лексики у лексикографічному аспекті

Список використаних джерел

1. Весна Т. В., Телецька Т. В. Лексичні інновації періоду коронавірусної пандемії. Записки з романо-германської філології. 2020. Вип. 1. С. 82-89.

2. Жулінська М. Неологізми періоду пандемії як відображення суспільної свідомості. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. 2021. № 1 (9). С. 63–72.

3. Заводна Л. Лексичні новотвори, виникнення яких зумовлено сучасними суспільними процесами. Молодь і ринок. 2021. № 9. С. 140-144.

4. Зацний Ю. В. Сучасний англомовний світ і збагачення словникового складу. Львів : ПАІС, 2007. 228 с.

5. Місник Н. В. Дериваційні процеси як аспект формування термінологічного фон-ду медичної науки. URL: https://iul-nasu.org.ua/pdf/termvisnik/terv_2019_5_38.pdf

6. Омельчук С. А., Мандич Т. М. Контекстний аналіз аббревіатури Covid-19 та лексичних варіантів її на перетині лексикології, словотвору й синтаксису. Виклики та досягнення європейських країн у галузі філологічних досліджень: колективна монографія. Рига, Латвія: "Видавництво Baltija", 2020. 626 с.

7. Семегин Т. С. VAX як новий етап у розвитку COVID-неологізмів. Вісник КНЛУ. Серія Філологія. Том 25. № 1. 2022. С. 98–102.

8. Тепла О. М. Творення коронавірусного вокабуляру як тенденція розвитку неології. Міжнародний філологічний часопис. Вип. 13. Ч. 1. 2022.

9. Тимчук А. О. Семантичний аналіз неологізмів періоду пандемії Covid-19 (на

матеріалах англомовного сайту BBC. Альманах науки. № 5 (38) травень 2020 р. URL: http://almanah.ltd.ua/save/2020/%E2%84%96%205_2020.htm.

10. Тимошук Н. Неологізми на позначення явищ covid-19: морфологічний аспект. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип 35.Т. 5. 2021 С. 168-172.

11. Терещенко Л. Я. Лінгвістична відповідь на COVID-19: мовна гра і труднощі перекладу. Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України : збірник наукових праць VIII Міжнародної науково-практичної конференції. м. Вінниця, 03 червня 2020 р. Вінниця, 2020. Ч. 4. С. 254–261.

12. Харченко С. В. Новотвори періоду коронавірусної пандемії в медійному просторі України. International journal of philology. 2020. Vol. 11, № 4. С. 104-110.

13. Щепок А. О. Український вокабуляр коронавірусу. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Том 32 (71). № 2 Ч. 1 2021. С. 83-88.

14. Syzonov D. Concept of Creating an E-Filing System of Language Innovations (Media and Ecological Aspect). Logos. 2021. Issue 107. P.145-154.

15. Guralnik T.A., Pavlova A.V. Language Play and Lexical Innovation of the 21st Century English. European Proceedings of Social and Behavioural Sciences. 2020. Vol. 83. P. 168-179. <https://doi.org/10.15405/epsbs.2020.04.02.19>

16. Roig–Marín A. English-Based Coronologisms: A short Survey of our Covid-19-Related Vocabulary. English Today. Vol. 37. Issue 4 . December 2021. P. 193 – 195.

17. Zrigue A. COVID-19 Telescoping

© О. Тепла

and Neologisms. *International Journal of Arts and Social Science*. 2020. Vol. 3, No. 4. P. 1–7.

References

1. Vesna, T. V., Teletska, T. V. (2020). Leksychni innovatsii periodu koronavirusnoi pandemii [Lexical innovations during the period of the coronavirus pandemic]. *Zapysky z romano-hermanskoj filolohii* [Notes on Romano-Germanic philology]. 2020. Vyp. 1. P. 82-89.
2. Zhulinska, M. (2021). Neolohizmy periodu pandemii yak vidobrazhennia suspilnoi svidomosti [Neologisms of the pandemic period as a reflection of public consciousness]. *Mizhnarodni vidnosyny, suspilni komunikatsii ta rehionalni studii* [International relations, public communications and regional studies]. № 1 (9). P. 63–72.
3. Zavodna, L. (2021) Leksychni novotvory, vynyknennia yakykh zumovleno suchasnymi suspilnymi protsesamy [Lexical innovations, the emergence of which is determined by modern social processes]. *Molod i rynok* [Youth and the market]. № 9. P. 140-144.
4. Zatsnyi, Yu. V. (2007). Suchasnyi anhlomovnyi svit i zbahachennia slovnykovoho skladu [The Modern English-Speaking World and Enrichment of the Vocabulary]. Lviv : PAIS. 228 p.
5. Misnyk, N. V. (2019). Deryvatsiini protsesy yak aspekt formuvannia terminolohichnoho fondu medychnoi nauky [Derivative processes as an aspect of the formation of the terminological fund of medical science]. URL: <https://iul-nasu.org.ua/pdf/termvisnik/terv>.
6. Omelchuk, S. A., Mandyk, T. M. (2020). Kontekstnyi analiz abreviatury Sovid-19 ta leksychnykh variantiv yii na peretyni leksykolohii, slovotvoru y syntaksysu [Contextual analysis of the abbreviation Sovid-19 and lexical variants ii at the intersection of lexicology, word formation and syntax]. *Vyklyky ta dosiahnennia yevropeyskykh krain u haluzi filolohichnykh doslidzhen : kolektyvna monohrafiia* [Challenges and progress of European countries in the field of philological research: a collective monograph]. Ryha, Latviia: "Vydavnytstvo Baltija". 626 p.
7. Semehyn, T. C. (2022). VAX yak novyi etap u rozvytku COVID-neolohizmiv [VAX as a new stage in the development of COVID neologisms]. *Visnyk KNLU* [Bulletin of KNLU] Serii Filolohiia. Tom 25. № 1. P. 98-102.
8. Tepla, O. M. (2022). Tvorennia koronavirusnoho vokabuliary yak tendentsiia rozvytku neolohii [The creation of the coronavirus vocabulary as a trend in the development of neology]. *Mizhnarodnyi filolohichnyi chasopys* [International Philological Journal]. Vyp. 13. Ch. 1.
9. Tymchuk, A. O. (2020). Semantychnyi analiz neolohizmiv periodu pandemii Covid-19 (na materialakh anhlomovnoho сайту BBC) [Semantic analysis of neologisms during the period of the Covid-19 pandemic (on the materials of the English-language website of the BBC)]. *Almanakh nauky* [Almanac of science]. № 5 (38) traven. Retrieved from: http://almanah.ltd.ua/save/2020/%E2%84%96%205_2020.htm.
10. Tymoshchuk, N. (2021). Neolohizmy na poznachennia yavlyshch covid-19: morfolohichnyi aspekt [Neologism for the designation of tsovid-19 phenomenon: morphological aspect]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk* [Current issues of humanitarian sciences]. Vyp 35.T. 5. P. 168-172.
11. Tereshchenko, L. Ya. (2020). Linhvistychna vidpovid na COVID-19: movna hra i trudnoshchi perekladu [Linguistic response to COVID-19: possible game and difficulties of translation]. *Sotsialno-politychni, ekonomichni ta humanitarni vymiry yevropeiskoi intehratsii Ukrainy* [Socio-political, economic and humanitarian dimensions of the European integration of Ukraine] : zbirnyk naukovykh prats VIII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. m. Vinnytsia, 03 chervnia. Vinnytsia. Ch. 4. P. 254–261.
12. Kharchenko, S. V. (2020). Novotvory periodu koronavirusnoi pandemii v mediinomu prostori Ukrainy [Innovations of the period of the coronavirus pandemic in the media space of Ukraine]. *Mizhnarodnyi filolohichnyi chasopys* [International journal of philology]. Vol. 11, № 4. P. 104-110.
13. Shchepok, A. O. (2021). Ukrainskyi vokabuliar koronavirus [Ukrainian vocabulary of the coronavirus]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho* [Scientific notes of TNU named after V. I. Vernadskyi]. Serii:

© О. Тепла

Filolohiia. Zhurnalistyka. Vol. 32 (71). № 2 Ch. 1. P. 83-88.

14. Syzonov, D. (2020). Concept of Creating an E-Filing System of Language Innovations (Media and Ecological Aspect). Logos. 2021. Issue 107. P.145-154.

15. Guralnik, T.A., Pavlova, A.V. (2020). Language Play and Lexical Innovation of the 21st Century English. European Proceedings of Social and Behavioural Sciences. Vol. 83.

P. 168-179. <https://doi.org/10.15405/epsbs.2020.04.02.19>.

16. Roig-Marín, A. (2021). English-Based Coroneologisms: A short Survey of our Covid-19-Related Vocabulary. English Today . Vol. 37. Issue 4 . December. P. 193 – 195.

17. Zrigue A. COVID-19 Telescoping and Neologisms. International Journal of Arts and Social Science. 2020. Vol. 3, No. 4. P. 1–7.

Abstract. Introduction. *The pandemic not only led to changes in the way and living conditions of mankind, but also contributed to replenishing the vocabulary of the English and Ukrainian languages, being a prerequisite for the appearance of new words and phrases covering the coronavirus topic.*

Methods. *To achieve the goal, the method of analysis of linguistic literature and the method of generalization were used. The material of the scientific work was the lexemes of the concept sphere "COVID-19 pandemic", obtained with the help of a random sample from Ukrainian- and English-language sites and web pages of print and online mass media.*

Research results and their discussion. *The article considers the phenomenon of telescoping as a process of creating new lexemes as a result of the fusion of individual elements, the narrowing of the limits of telescoping is traced. It was revealed that the factor for the emergence of neolexemes formed with the help of telescoping is considered to be "language economy", or the "law of economy of linguistic efforts", which combines the desire for brevity and the selection of the most informative language means. Linguists note the combined nature of this phenomenon, which is due to the use of methods of contraction of bases (which is characteristic of word formation), reduction and division of words (formation). For the structure of telescoping, it is important to determine its basis, that is, the arrangement of parts in telescoping. Usually, the basis is the last motivating element, if telescoping is similar to a word combination. As the results of the study showed, independent parts of the language are the basis for the creation of neolexemes of the pandemic period in the compared languages. Various classifications of telescopisms are known. We structured the analyzed neolexes according to the classification based on the structural principle: full telescopisms, partial telescopisms, haplologs. The most productive type of creation of telescopisms in the English language is partial telescoping. In the Ukrainian language, the telescopic method of word formation developed under the influence of the English language and at the present stage is unproductive in the creation of neolexemes during the pandemic period.*

Keywords: *lexical innovations, neologisms, neology, COVID-innovations, telescoping.*